Razvoj sportsko rekreacijskog streljaštva na području grada Slatine i okolice

Bihar, Vedran

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:738496

Rights / Prava: Attribution 4.0 International/Imenovanje 4.0 međunarodna

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-24**

Repository / Repozitorij:

Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET

Vedran Bihar

RAZVOJ SPORTSKO REKREACIJSKOG STRELJAŠTVA NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE

specijalistički diplomski rad

Zagreb, rujan, 2024.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

Sveučilište u Zagrebu

Kineziološki fakultet

Horvaćanski zavoj 15, 10000 Zagreb, Hrvatska

Naziv studija: Izobrazba trenera; smjer: Streljaštvo

Vrsta studija: stručni

Razina kvalifikacije: diplomski studij

Studij za stjecanje stručnog naziva: magistar trenerske streljaštva(mag.cin.)

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Kineziologija

Vrsta rada: Stručni rad

Naziv završnog rada: je prihvaćena od strane Povjerenstva za diplomske radove Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini (2023./2024.) dana (25. rujna 2024.).

Mentor: izv. prof. dr. sc. Drena Trkulja Petković

Pomoć pri izradi:

Razvoj sportsko rekreacijskog streljaštva na području grada Slatine i okolice

Vedran Bihar, 0034084459

Sastav Povjerenstva za ocjenu i obranu diplomskog rada i diplomskog ispita:

1. Izv.prof.dr.sc. Drena Trkulja Petković — Predsjednik-mentor
2. prof.dr.sc. Hrvoje Sertić — član
3. doc.dr.sc. Damir Pekas — član
4. izv.prof.dr.sc. Jadranka Vlašić — zamjena člana

Broj etičkog odobrenja:

Rad je u tiskanom i elektroničkom (pdf format) obliku pohranjen u Knjižnici Kineziološkog fakulteta, Horvaćanski zavoj 15, Zagreb

BASIC DOCUMENTATION CARD

SPECIALIST DIPLOMA THESIS

University of Zagreb

Faculty of Kinesiology

Horvacanski zavoj 15, 10000 Zagreb, Croatia

Title of study program: Sports Coach Education; course: Shooting

Type of program: Professional

Level of qualification: Graduate

Acquired title: Master of the Coaching Profession in Shooting

Scientific area: Social sciences

Scientific field: Kinesiology

Type of thesis: Professional work

Master thesis: has been accepted by the Committee for Graduation Theses of the Faculty of Kinesiology of the University of Zagreb in the academic year (2023/2024) on (September 25, 2024).

Mentor: Drena Trkulja Petković , associate prof.

Technical support:

Development of sport and recreational shooting in the area of the city of Slatina and its surroundings

Vedran Bihar, 0034084459

Thesis defence committee:

1. Drena Trkulja Petković, associate prof. chairperson-supervisor
2. Hrvoje Sertić, PhD,prof. member
3. Damir Pekas, assistant prof. member
4. Jadranka Vlašić, associate prof. substitute member

Ethics approval number:

Printed and electronic (pdf format) version of thesis deposited in Library of the Faculty of Kinesiology, Horvaćanski zavoj 15, Zagreb

Ovim potpisima se potvrđuje da je ovo završna verzija specijalističkog diplomskog rada koja je obranjena pred Povjerenstvom, s unesenim korekcijama koje je Povjerenstvo zahtijevalo na obrani te da je ova tiskana verzija istovjetna elektroničkoj verziji predanoj u Knjižnici.

Mentor:

_____

izv. prof. dr.sc. Drena Trkulja Petković

Student:

_____

Vedran Bihar

RAZVOJ SPORTSKO-REKREACIJSKOG STRELJAŠTVA NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE

Sažetak

Sportska rekreacija, odnosno sportsko-rekreacijsko streljaštvo, specifično je područje tjelesne aktivnosti koje karakterizira posebna struktura programa primjerenih potrebama i interesima korisnika svih uzrasta, različitog nivoa sposobnosti i zdravstvenog stanja. U radu se istražuju mogućnosti razvoja sportsko-rekreacijskog streljaštva kao sredstva za unaprjeđenje turizma na području grada Slatine i okolice. Grad Slatina, sa svojim prirodnim i kulturnim resursima, nudi značajan potencijal za integraciju streljaštva u turističku ponudu. Analizirani su postojeći resursi i infrastruktura, uključujući šume Papuka, jezera Javorica i Slanac te ruralna područja uz rijeku Dravu. Identificirane su potrebe za modernizacijom postojećih streljana i izgradnjom novih objekata te pratećih sadržaja poput ugostiteljskih objekata i smještajnih kapaciteta. Kroz potencijalne razvojne projekte, financiranje iz EU fondova, iz javnih sredstava i privatnih investicija te uz suradnju s lokalnom zajednicom, streljaštvo može postati ključna značajka turističke ponude Slatine. Promocijske strategije usmjerene na digitalni marketing, suradnju s turističkim agencijama i sudjelovanje na sajmovima turizma i sporta bit će ključne za privlačenje posjetitelja. Taj pristup može značajno doprinijeti gospodarskom razvoju i poboljšanju kvalitete života u regiji.

Ključne riječi

Sportsko-rekreacijsko streljaštvo, turizam, grad Slatina, sportsko-rekreacijski turizam, sport

DEVELOPMENT OF SPORT AND RECREATIONAL SHOOTING IN THE AREA OF THE CITY OF SLATINA AND ITS SURROUNDINGS

Abstract

Sports recreation, specifically sports recreational shooting, is a specialized area of physical activity characterized by a specific program structure tailored to the needs and interests of users of all ages, different levels of ability, and health conditions. This study explores the possibilities for developing sports recreational shooting as a means to enhance tourism in the city of Slatina and its surroundings. The city of Slatina, with its natural and cultural resources, offers significant potential for integrating shooting into its tourist offerings. The existing resources and infrastructure, including the Papuk forests, Javorica and Slanac lakes, and rural areas along the Drava River, were analyzed. The needs for the modernization of existing shooting ranges and the construction of new facilities, as well as accompanying amenities such as hospitality establishments and accommodation capacities, were identified. Through potential development projects, funding from EU funds, public resources, and private investments, and collaboration with the local community, shooting can become a key component of Slatina's tourism offerings. Promotional strategies focused on digital marketing, collaboration with travel agencies, and participation in tourism and sports fairs will be crucial for attracting visitors. This approach can significantly contribute to economic development and improve the quality of life in the region.

Key words

Sports recreational shooting, tourism, city of Slatina, sports recreational tourism, sport

Sadržaj

1. UVOD 9

2. SPORTSKO-REKREACIJSKO STRELJAŠTVO 11

2.1. Pojam i značenje streljaštva 11

2.1.1. Zračno oružje 12

2.1.2. Vatreno oružje 13

2.2. Kratka povijest streljaštva 14

2.3. Bitni elementi u streljaštvu 15

2.4. Stavovi i oprema u streljaštvu 16

2.5. Pravila sigurnosti 17

2.6. Prednosti streljaštva kao rekreacijskog sporta 18

3. SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM 21

3.1. Turizam 21

3.2. Suvremeno poimanje sportsko-rekreacijskog turizma 22

3.3. Povezivanje turizma i sportsko-rekreacijskog streljaštva 23

4. SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE 25

4.1. Grad Slatina i okolica 25

4.2. Turizam grada Slatine i okolice 26

4.2.1. Regionalno određenje 27

4.2.2. Turistička ponuda i potražnja 27

4.2.3. Resursna osnova 29

4.3. Sportsko-rekreacijski turizam 30

5. SPORTSKO-REKREACIJSKO STRELJAŠTVO NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE 32

5.1. Povijest streljaštva u gradu Slatini i okolici 32

5.2. Sportsko-rekreacijsko streljaštvo danas 34

6. MOGUĆNOSTI RAZVOJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG STRELJAŠTVA U SVRHU UNAPRJEĐENJA TURIZMA NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE 35

6.1. Resursi i infrastruktura 35

6.2. Potencijalni razvojni projekti 37

6.3. Mogućnosti financiranja i partnerstva 38

6.4. Nužnost marketinga i promocije 40

7. ZAKLJUČAK 41

LITERATURA 42

POPIS TABLICA 44

POPIS SLIKA 44

1. UVOD

Rekreacija je osobno odabrana nenametnuta aktivnost, a pretežno se provodi u slobodno vrijeme. Podrazumijeva skup različitih sadržaja i aktivnosti kojima se pojedinac bavi radi ostvarenja i zadovoljenja različitih potreba i interesa, a koje su usmjerene na opuštanje i kvalitetan odmor. Sportska rekreacija utječe na očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, kreativno i svrhovito korištenje slobodnog vremena te povećanje funkcionalnih i radnih sposobnosti (Andrijašević, 2010).

Sportska rekreacija, odnosno sportsko-rekreacijsko streljaštvo, specifično je područje tjelesne aktivnosti koje karakterizira posebna struktura programa primjerenih interesima i potrebama korisnika različitih uzrasta, različitih sposobnosti te zdravstvenog stanja. Aktivnosti sportske rekreacije usmjerene su na zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba i interesa, koje su kao takve svima dostupne i prilagođene s obzirom na razinu sposobnosti, zdravstveno stanje te spolne i dobne karakteristike svakog pojedinca. Rekreacijsko streljaštvo predstavlja izvrstan način za učenje kontroliranja osjećaja, straha i treme (Gibson, 1998). Te osobine mogu značajno pomoći i u drugim područjima života. Streljaštvo je pojedinačni sport i svaki je meč zapravo borba sa samim sobom za što veći rezultat, a ujedno i borba s drugima za što bolji plasman.

Na području Virovitičko-podravske županije stanje je turizma vrlo nepovoljno, a jedan je od glavnih razloga nedostatak turističkih atrakcija poput onih u velikim gradovima („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Stoga je vrlo važno isticati manje atrakcije i razvijati aktivnosti poput sportsko-rekreacijskog streljaštva koje bi mogle postati zanimljive za određenu skupinu turista. Ponudu je potrebno oblikovati tako da stalno nudi nešto novo, a sadržaje je nužno neprestano unaprjeđivati kako bi sportsko-rekreacijska ponuda streljaštva održala zainteresiranost turista. U ovome radu analizirat će se turistička ponuda grada Slatine i okolice s naglaskom na razvoj raznovrsnih streljačkih disciplina na tom području. Sukladno Zakonu o nabavi i posjedovanju oružja (2018), streljaštvom se mogu baviti svi od devete godine pa tijekom cijelog života, što obuhvaća cjelokupnu rekreacijsku populaciju. Grad Slatina i okolica nude mogućnosti razvoja u različitim disciplinama streljaštva za građanstvo, a to može biti iznimno zanimljivo za razvoj turističke ponude. U radu će se razmatrati mogućnosti razvoja streljaštva u svrhu unaprjeđenja turizma. Cilj je da se kroz različite programe streljaštva pokažu mogućnosti i prednosti tog sporta u svrhu poboljšanja cjelokupne turističke ponude na prostoru grada Slatine i okolice.

Plan rješavanja problema istraživanja obuhvatit će analizu trenutne turističke ponude, identificiranje potencijala za razvoj streljaštva kao turističke atrakcije te prijedlog konkretnih mjera i aktivnosti za integraciju streljaštva u turističku ponudu Slatine. Analizirat će se utjecaj streljaštva na zdravlje i psihološko stanje te njegov potencijal za privlačenje turista različitih profila. Prikazat će se postojeće sportsko-rekreacijske površine i infrastrukturni kapaciteti te predložiti načini kako ih učinkovito iskoristiti za potrebe streljaštva. Cilj je osigurati kvalitetne uvjete te pružiti mogućnost i izbor suvremenom čovjeku da kroz raznovrsne discipline sportsko-rekreacijskog streljaštva zadovolji svoju biološku, psihološku i sociološku potrebu za kretanjem, rekreacijom i igrom. Sportska rekreacija ovisi o nizu čimbenika kao što su organiziranost, društvena sredina, broj stručnjaka, struktura aktivnih sudionika, sportska kultura sredine i drugi (Andrijašević, 2010). Ovaj rad analizirat će te čimbenike u kontekstu razvoja streljaštva u Slatini i okolici.

2. SPORTSKO-REKREACIJSKO STRELJAŠTVO

2.1. Pojam i značenje streljaštva

Streljaštvo je natjecateljski sport koji se temelji na vještini pogađanja meta (pokretnih ili nepokretnih) korištenjem različitih vrsta oružja, poput pušaka i pištolja (ISSF, 2021). Važno je ne miješati streljaštvo sa streličarstvom, iako oba sporta imaju cilj pogoditi metu. U streličarstvu se koristi luk i strijela, dok streljaštvo koristi vatreno oružje (ISSF, 2021). Specifične discipline streljaštva uključuju korištenje samostrijela u disciplinama *field* i *match*, koje su usmjerene na gađanje kružnih meta. Iako su ove discipline odvojene u posebnu svjetsku federaciju, IAU (*International Crossbow-shooting Union*), na nacionalnoj razini često su uključene u streljačke saveze i udruge (ISSF, 2021). U programu modernih Olimpijskih igara, streljaštvo je standardni sport, što dodatno potvrđuje njegovu globalnu popularnost i značaj. Svjetska sportska streljačka federacija (ISSF), kao krovna organizacija za taj sport, broji preko 160 zemalja članica, što streljaštvo svrstava među najraširenije sportove na svijetu (ISSF, 2021). Streljaštvo pripada skupini monostrukturalnih sportova. To je ujedno i sport s mnogo disciplina. Osnovnu podjelu čini oružje, puška i pištolj, odnosno zračno i vatreno oružje.

Najraširenije streljačke discipline prikazane su Tablicom 1.

Tablica 1. Najraširenije streljačke discipline s oznakama prisustva na olimpijskim igrama

Disciplina	**OI – muški**	**OI – žene**
Puška		
300 m VK puška	1900 – 1972 (trostav)	
300 m Standardna puška		
50 m MK puška	1952— (trostav), 1912— (ležeći stav)	1984— (trostav)
10 m Zračna puška	1984—	1984—
Pištolj		
50 m Pištolj	1896—	
25 m Pištolj - brza paljba	1896—	
25 m Standardni pištolj		
25 m Pištolj		1984—
10 m Zračni pištolj	1988—	1988—
Sačmarica		
Trap	1900—	2000—
Dupli trap	1996—	1996–2004
Skeet	1968—	2000—
Pokretne mete		
50 m Pokretna meta	1992–2001	
10 m Pokretna meta	1992–2004	

Shooting sports (3. 7. 2024.). U *Wikipedia*. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Shooting_sports

Jedna od ključnih posebnosti streljaštva jest autonomija svakog natjecatelja. Svaki strijelac natječe se individualno, neovisno o ostalim natjecateljima. U tom kontekstu, streljaštvo predstavlja sportsku borbu sa samim sobom te pomicanje vlastitih granica. Na putu do savršene izvedbe i najboljeg rezultata, natjecatelj se suočava s protivnicima, ali i s ograničenim mogućnostima tehnike i psihologije samog sebe (Murray, 2016). Psihologija igra ključnu ulogu u streljaštvu. Mentalna priprema, koncentracija i kontrola stresa kritični su čimbenici koji mogu značajno utjecati na performanse strijelca. U streljaštvu su psihološki aspekti snažno povezani s rezultatima, možda čak i više nego u bilo kojem drugom sportu. Strijelci moraju razviti sposobnost održavanja fokusa i smirenosti pod pritiskom, što često zahtijeva godine prakse i mentalne obuke (Murray, 2016). Prema istraživanjima uspješni strijelci često koriste tehnike mentalne vizualizacije i meditacije kako bi poboljšali svoju koncentraciju i smanjili anksioznost prije natjecanja (Weinberg i Gould, 2019). Te tehnike pomažu im da ostanu smireni i usredotočeni, omogućujući im postizanje boljih rezultata na natjecanjima.

2.1.1. Zračno oružje

Zračna puška i zračni pištolj vrste su oružja koje ispaljuju metke koristeći sabijeni zrak, koji se sabija uz pomoć opruge ili izbacuje pomoću komprimiranog plina poput ugljičnog dioksida, a koji se isporučuje iz boce pod pritiskom (*Shooting sports,* 2024). Za razliku od vatrenog oružja zračne puške ne koriste barut ili drugo praškasto gorivo. Zračna puška ili pištolj može koristiti kuglice kao projektile, tupo zrno ili strelice, ali je obično prilagođeno za korištenje samo jedne vrste projektila (*Shooting sports*, 2024). Zračno oružje jedno je od osnovnih i najjednostavnijih vrsta oružja za upotrebu. Iako je znatno manje opasno od vatrenog oružja, još uvijek je njime potrebno postupati s oprezom. Njegova jednostavnost čini ga prikladnijim za mlađe uzraste i početnike jer ne predstavlja toliku opasnost kao vatreno oružje. U usporedbi s vatrenim oružjem zračno oružje ima manji trzaj, stvara manje buke te ne proizvodi dim, bljesak ili vatru. Osim toga, zračno oružje mnogo je ekonomičnije jer su i oružje i streljivo znatno jeftiniji.

U streljačkom sportu postoji mnoštvo službenih i neslužbenih disciplina, ali neke od osnovnih disciplina koje su primjenjive u sportsko-rekreacijskom streljaštvu uključuju zračni pištolj na 10 metara, zračni pištolj standard te zračnu pušku na 10 metara sa 60 hitaca u stojećem, ležećem i klečećem stavu. Zbog svoje iznimne jednostavnosti korištenja zračno oružje pogodno je za sve uzraste, a naročito za najmlađe uzraste, početnike te osobe s invaliditetom (ISSF, 2021). Zračno oružje savršeno je za prevladavanje "straha" od oružja i učenje osnovnih tehnika kao što su držanje oružja, zauzimanje pravilnog stava, tehnike disanja, pauze u disanju, tehnike

nišanjenja i okidanja te praćenje hica. Iako su ovi strijelci rekreativci, a ne profesionalci, važno je da usvoje navedene tehnike jer njihovo savladavanje značajno poboljšava preciznost gađanja, što i sami strijelci primjećuju te zbog čega im ovaj sport postaje privlačniji (Weinberg i Gould, 2019). Za postizanje boljih rezultata strijelci koriste analitički pristup kako bi usavršili sve elemente tehnike, postupno postajući bolji. Taj pristup podrazumijeva učenje svakog elementa zasebno, a zatim integraciju naučenih dijelova u cjelinu nakon određenog vremena (Murray, 2016).

2.1.2. Vatreno oružje

Vatreno oružje obuhvaća sve vrste pištolja, revolvera i pušaka, ali i sve ostale naprave koje potisnim djelovanjem barutnih plinova izbacuju projektile kao što su zrno, sačma, strelica ili drugi tipovi projektila. Vatreno oružje dijeli se na automatsko, poluautomatsko i repetirajuće (ISSF, 2021). U streljačkom sportu koriste se poluautomatsko i repetirajuće oružje, koje se nadalje dijeli na malokalibarsko i velikokalibarsko oružje (ISSF, 2021). Posljedice nepravilnog korištenja vatrenog oružja mogu biti znatno ozbiljnije nego kod zračnog oružja, ali se poštivanjem osnovnih sigurnosnih mjera te posljedice mogu izbjeći. Bez obzira na vrstu oružja, bilo ono zračno, vatreno ili drugo, sigurnost je uvijek na prvom mjestu. Potrebno je pridržavati se četiriju osnovnih pravila sigurnosti, kao i dodatnih pravila specifičnih za svaku disciplinu, kako bi se osigurala maksimalna sigurnost (Weinberg i Gould, 2019).

Kao i kod zračnog oružja, malokalibarsko i velikokalibarsko oružje također nudi mnoge različite discipline. U streljačkom sportu ističu se discipline kao što su pištolj na 25 metara za brzo gađanje u serijama od 8, 6 i 4 sekunde s po 30 + 30 hitaca, pištolj na 25 metara standard u serijama od 150, 20 i 10 sekundi s po 20 + 20 + 20 hitaca, pištolj na 25 metara za precizne i brze serije s po 30 + 30 hitaca te pištolj na 50 metara s po 60 hitaca. U puščanim disciplinama ističu se puška na 50 metara trostav s po 2 x 40 hitaca, puška na 300 metara trostav s po 3 x 40 hitaca, te puška na 300 metara ležeći s po 60 hitaca (ISSF, 2021). Uz navedene discipline postoje i vrlo atraktivne discipline kao što su trap i skit *(skeet)*, koje uključuju gađanje 125 meta te discipline s pokretnim metama na 10 i 50 metara, koje se dijele na spori i brzi trk, kao i mješovite serije s po 30 + 30 meta ili 40 hitaca (Hrvatski streljački savez, 2022).

2.2. Kratka povijest streljaštva

Streljaštvo je jedan od najstarijih organiziranih sportova u Europi, s dugom i bogatom povijesti. Prvo streljačko društvo osnovano je 1444. godine u Luzernu u Švicarskoj i okupljalo je ljubitelje vatrenog oružja (Jajčević, 2010). Ta tradicija brzo se proširila diljem Europe, a streljaštvo je postalo važan dio vojne obuke i rekreacije. U Hrvatskoj je streljaštvo također među najstarijim sportovima, razvijajući se prije 20. stoljeća. Dugogodišnja vojna primjenjivost streljaštva, posebno s obzirom na povijesnu granicu prema Turskoj, značajno je doprinijela njegovoj popularnosti (Jajčević, 2010).

Najstarija streljačka i sportska organizacija u Hrvatskoj je Građansko streljačko društvo u Osijeku, a osnovano je davne 1784. godine. Dvije godine kasnije, 1786. godine, osnovano je streljačko društvo i u Zagrebu. Prva streljana izgrađena je u Gradskom vrtu u Osijeku 1805. godine, dok je 1808. godine otvorena streljana u zagrebačkom Tuškancu (Jajčević, 2010). Popularnost streljaštva nastavila je rasti, što je dovelo do izgradnje veće streljane u Zagrebu 1838. godine. Streljačka društva uskoro su osnovana i u ostalim hrvatskim gradovima: Sisak (1845.), Bjelovar (1868.), Požega i Zadar (1871.), Split (1877.), Vinkovci (1887.) i Popovača (1895.) (Jajčević, 2010).

Tijekom 19. stoljeća streljačka udruženja i njihove streljane bile su središta društvenog i zabavnog života hrvatskih gradova. Hrvatsko društvo za gojenje lova i ribolova, na svojoj sjednici održanoj u Zagrebu 1913. godine, donijelo je odluku o osnivanu Streljačkog kluba, prvog s disciplinom gađanja na glinene golubove. Nakon 1. svjetskog rata Građansko streljačko društvo u Zagrebu prestalo je s radom, ali je 1926. godine osnovana Zagrebačka streljačka družina (Jajčević, 2010). Natjecanja u gađanju glinenih golubova održavala su se 1930-ih godina u Zagrebu, Dubrovniku i Metkoviću. 1948. godine, po završetku 2. svjetskog rata, u Zagrebu je osnovan Hrvatski streljački savez. Zagrebačka strelišta u Maksimiru i Dotršćini otvorena su 1952. godine, iste godine kada je uređena prva streljana za zračno oružje. Prvo strelište za gađanje glinenih golubova u disciplini skit otvoreno je 1955. godine u Vinkovcima (Jajčević, 2010).

Razvoj streljaštva u Hrvatskoj pokazuje dugu tradiciju i važnost tog sporta u kulturnom i društvenom životu. Izgradnja streljana i organizacija streljačkih društava pridonijela je popularizaciji streljaštva i njegovom uključivanju u širi raspon rekreativnih aktivnosti.

2.3. Bitni elementi u streljaštvu

Ključni čimbenici koji utječu na vještinu gađanja u streljaštvu obuhvaćaju opće zdravstveno stanje, fizičku kondiciju (funkcionalne i motoričke sposobnosti), mentalnu snagu (kognitivne sposobnosti i konativne karakteristike) te tehniku i taktiku. Iako je zdravstveno stanje važno za bavljenje streljaštvom, ono nije presudno jer se streljaštvom mogu baviti i osobe s invaliditetom i gluhe osobe (Milanović, 2010). Funkcionalne sposobnosti, bilo aerobne ili anaerobne, igraju ključnu ulogu ovisno o disciplini streljaštva. Dobro razvijene funkcionalne sposobnosti omogućuju učinkovito disanje i bolju cirkulaciju, što poboljšava opskrbu stanica hranjivim tvarima. Bitne su i motoričke sposobnosti (izdržljivost, fleksibilnost, snaga, ravnoteža, koordinacija) jer omogućuju stabilan i kvalitetan stav, pri čemu je preciznost najvažnija motorička sposobnost (Milanović, 2010). Prema Milanoviću (2010) preciznost se definira kao sposobnost izvođenja točno usmjerenih i odmjerenih pokreta. Kognitivne sposobnosti važne su za brzinu reakcije jer utvrđuju sposobnost prijema i obrade motoričkih informacija.

Osobine ličnosti, odnosno konativne dimenzije, predstavljaju skup emocionalnih i motivacijskih aspekata psihičkog procesa, a mogu biti ključne za sportsku uspješnost. Tehnički aspekt streljaštva obuhvaća specifična znanja i vještine potrebne za izvođenje tipičnih struktura u streljaštvu, dok se taktike odnose na sposobnost snalaženja strijelca na terenu (Sertić i Lazić, 2014). Streljački je sport ciklički sport izdržljivosti, gdje je preciznost ponavljanja od ključne važnosti. Za to je potrebna sposobnost dugotrajne koncentracije i mentalne discipline. Tehnička struktura pokreta jednako je važna kao i mentalna kontrola; što su pokreti jednostavniji i prirodniji, lakše će ih biti ponavljati. Izvedba i preciznost pokreta ovise o snazi, izdržljivosti i koordinaciji mišića, no i o kvaliteti samih pokreta. Prema Sertiću i Laziću (2014) preciznost je dominantna osobina u streljaštvu, ali važno je napomenuti da na uspjeh u streljaštvu utječu i mnoge druge značajke, posebno konativne osobine. Činjenica je da 80 % svjetskih medalja osvaja samo 20 % svjetskih strijelaca. Tih 20 % strijelaca može kontrolirati svoje emocije u ključnim trenucima i izvoditi tehniku maksimalno ispravno, što ih razlikuje od prosječnih strijelaca (Sertić i Lazić, 2014).

Streljaštvo je sport koji zahtijeva visoku razinu preciznosti, fizičke spreme i mentalne snage (Petković, 2024). Osim što uključuje tehničke vještine i taktičke sposobnosti, ključne su i konativne osobine poput emocionalne kontrole i motivacije. Zdravstveno stanje i fizičke sposobnosti također igraju važnu ulogu, no sport je inkluzivan i omogućava sudjelovanje

osobama s različitim sposobnostima. Sve te značajke zajedno doprinose uspjehu u streljaštvu, čineći ga jedinstvenim i izazovnim sportom.

2.4. Stavovi i oprema u streljaštvu

U streljaštvu se razlikuju unutarnji i vanjski stav strijelca. Vanjski stav odnosi se na ono što je vidljivo kod strijelca, uključujući položaj tijela, proporcije, opremu i oružje. Taj stav dijeli se na tri osnovna položaja: ležeći, klečeći i stojeći. Za osobe s invaliditetom, navedeni stavovi mogu se prilagoditi sjedećem položaju na posebno dizajniranim streljačkim stolicama, ovisno o mogućnostima pojedinca (Murray, 2016). Unutarnji stav strijelca odnosi se na ono što strijelac osjeća dok je na streljačkom mjestu. Taj unutarnji aspekt uključuje vanjski stav, ravnotežu, fizičku spremu, sekvencu pokreta, mišićne tenzije, disanje, ritam i mentalno stanje. Stabilnost stava uvelike ovisi o dobroj ravnoteži mišićnih tenzija i sila u dominantnim mišićnim skupinama. Napetost i tenzija mišića blisko su povezani sa psihološkim stanjem; strijelac koji je zadovoljan i u skladu s okolinom imat će opuštene i dobro opskrbljene mišiće, što omogućava visoku preciznost (Weinberg i Gould, 2019).

Odjeća i oprema koju strijelci koriste uključuju streljačke kapute, hlače i cipele. Osobe s invaliditetom koriste i dodatna pomagala kao što su streljačke stolice, koje mogu uključivati kolica, stolice, sjedala i visoke stolice. Također, tu su i streljački stolovi, koji mogu biti pričvršćeni za streljačku stolicu ili samostalno stajati te stalci za potporu, koji mogu biti pričvršćeni za streljački stol ili stajati na tronošcu (Slike 1 i 2)

Slika 1. Primjer strijelca osobe s invaliditetom koji gađa uz pomoć posebnog stalka

Slika 2. Primjer strijelca osobe s invaliditetom koji gađa uz pomoć posebne stolice i asistenta

Zbog svoje specifičnosti streljaštvo je sport pogodan za osobe s invaliditetom i gluhe osobe. Streljaštvo je jedan od rijetkih sportova gdje osobe s invaliditetom i gluhe osobe postižu rezultate vrlo blizu onim vrhunskim. Ovisno o klasifikaciji stupnja invaliditeta, osobe s invaliditetom koriste razna tehnička pomagala kao što su stalci, remeni, stolice i drugo kako bi nadomjestili svoj invaliditet u svrhu bavljenja streljaštvom. Takav vid sportske rekreacije omogućuje da se putem streljačkog sporta, kao jednog vida rehabilitacije, što brže uključe u svakodnevni život i rad.

2.5. Pravila sigurnosti

Kod sportsko-rekreacijskog streljaštva primjenjuje se 10 „zlatnih“ pravila sigurnog rukovanja, prije svega, vatrenim oružjem (*Vatreno oružje i sigurnosna pravila*, 2010) a odnose se na:

1. „Tretiraj svako oružje kao da je napunjeno!
2. Upoznaj osnovne mehaničke karakteristike oružja kojim rukuješ!
3. Cijev uvijek treba usmjeriti u sigurnom pravcu!
4. Ne drži prst na okidaču!
5. Oružje koje nije u uporabi treba biti prazno!
6. Kada završiš s gađanjem, drži oružje otvoreno! (zatvarač u zadnjem položaju, bubanj vani)
7. Prije gađanja provjeri cijev oružja! (naravno, ne tako da uperiš cijev u sebe ili drugoga)

8. Prije gađanja provjeri cilj - metu!
9. Zaštiti oči i uši!
10. Alkohol i oružje ne idu zajedno!“

Uz ovdje navedena, u streljačkom sportu postoje mnoga druga stroga pravila koja se primjenjuju tijekom treninga i natjecanja kako bi se osigurala sigurnost svih sudionika. Prema Općim tehničkim pravilima ISSF-a s oružjem se, u svakom trenutku, mora postupati s maksimalnom pažnjom. Iznijeti oružje s mjesta gađanja tijekom treninga ili natjecanja smije se isključivo uz dopuštenje sudca. Kada oružje nije u upotrebi, sigurnosne zastavice moraju biti umetnute u sve puške, pištolje i poluautomatske sačmarice. Te zastavice moraju biti fluorescentno narančaste ili druge jarke boje, kako bi bile uočljive te dovoljno dugačke da se protežu cijelom duljinom cijevi (ISSF, 2021). Sigurnosne zastavice umeću se i u sve oružje koje je odloženo u pripadajuću futrolu ili kovčeg i prije nego što se strijelce poziva na liniju gađanja, zatim po završetku gađanja kada se napušta streljačko mjesto ili kada službena osoba izlazi ispred linije gađanja. Kada je gađanje završeno, prilikom odlaganja oružja sve oružje mora biti ispražnjeno, s otvorenim zatvaračima i umetnutim sigurnosnim zastavicama (ISSF, 2021).

Osim toga, preporučuje se nošenje štitnika za uši te streljačkih naočala za zaštitu očiju kako bi se dodatno osigurala sigurnost strijelaca. Prema Zakonu o nabavi i posjedovanju oružja djeca starija od devet godina smiju koristiti određene kategorije oružja na sportskim strelištima te na drugim mjestima uređenim za vježbe gađanja, ali samo pod nadzorom trenera („Zakon o nabavi i posjedovanju oružja“, 2018).

2.6. Prednosti streljaštva kao rekreacijskog sporta

Streljaštvo kao sport nudi brojne prednosti koje ga čine jedinstvenim i izuzetno korisnim za fizičko i mentalno zdravlje pojedinca. U kontekstu sportskog turizma streljaštvo privlači i domaće i strane turiste, omogućavajući im da sudjeluju u toj aktivnosti te da istraže nova odredišta (PACEC, 2014). Evo nekoliko ključnih prednosti koje streljaštvo donosi svojim korisnicima, uz osvrt na sportski turizam:

- Razvijanje koncentracije i mentalne discipline – streljaštvo zahtijeva visoku razinu koncentracije i mentalne discipline. Strijelci moraju biti potpuno usredotočeni na metu, isključujući sve vanjske smetnje. Ta sposobnost koncentracije i kontroliranja misli može

se prenijeti i na druge aspekte života, pomažući pojedincima da budu produktivniji u svojim svakodnevnim aktivnostima (Weinberg i Gould, 2019).

- Fizička stabilnost i kontrola – bavljenje streljaštvom zahtijeva razvijenu fizičku stabilnost i kontrolu. Strijelci moraju održavati stabilan stav i kontrolirati svoje pokrete kako bi postigli preciznost. To uključuje mišićnu kontrolu, ravnotežu i koordinaciju, što doprinosi općem fizičkom zdravlju i kondiciji (Murray, 2016).
- Smirenje i kontrola stresa – streljaštvo može biti vrlo korisno za smirivanje uma i kontrolu stresa. Proces fokusiranja na metu i kontroliranja disanja pomaže strijelcima da se opuste i smire. Ta tehnika kontroliranog disanja može se koristiti i izvan streljačkog sporta, pomažući u smanjenju stresa u svakodnevnim situacijama (Weinberg i Gould, 2019).
- Samodisciplina i samopouzdanje – redovito bavljenje streljaštvom potiče razvoj samodiscipline i samopouzdanja. Strijelci uče postavljati ciljeve, raditi prema njima i procjenjivati svoj napredak. Postizanje ciljeva i napredak u vještinama povećava osjećaj postignuća i samopouzdanja (Gibson, 1998).
- Socijalne vještine i timski rad – iako se streljaštvo često doživljava kao individualni sport, mnogi čimbenici uključuju timski rad i suradnju. Sudjelovanje u streljačkim klubovima i natjecanjima omogućuje strijelcima da razvijaju socijalne vještine, grade prijateljstva i uče raditi u timu (Murray, 2016).
- Sigurnost i odgovornost – bavljenje streljaštvom uči pojedince o značaju sigurnosti i odgovornosti pri rukovanju oružjem. Strijelci razvijaju poštovanje prema pravilima sigurnosti, što je ključna vještina koja se može primijeniti i u drugim područjima života (ISSF, 2021).
- Inkluzija i prilagodljivost – streljaštvo je sport koji može uključiti ljude svih dobnih skupina i tjelesnih sposobnosti. Mnogi streljački klubovi imaju prilagođene programe za osobe s invaliditetom, omogućujući im da se ravnopravno natječu i uživaju u sportu (PACEC, 2014).
- Mentalno zdravlje i dobrobit – streljaštvo može pozitivno utjecati na mentalno zdravlje, pomažući u smanjenju anksioznosti i depresije. Fokusiranje na ciljeve, kontrola disanja i osjećaj postignuća mogu doprinijeti općem osjećaju dobrobiti i zadovoljstva (Murray, 2016).

Streljaštvo, dakle, nije samo sport koji razvija fizičku preciznost već i značajno doprinosi mentalnom i emocionalnom razvoju. Njegove su prednosti široke i duboke, čineći ga izuzetno korisnom aktivnošću za ljude svih dobnih skupina i sposobnosti. U kontekstu sportskog turizma streljaštvo može privući turiste koji traže nove i uzbudljive aktivnosti, povećavajući turistički potencijal odredišta.

U zaključku, streljaštvo se ističe kao sport koji zahtijeva izvanrednu razinu preciznosti, tjelesne pripremljenosti i mentalne izdržljivosti. Naglasak na konativnim osobinama, poput sposobnosti emocionalne kontrole i snažne motivacije, jasno ukazuje na ključnu ulogu psihološke pripreme u postizanju uspjeha u ovoj disciplini. Nadalje, poglavlje naglašava inkluzivnost streljaštva, omogućujući sudjelovanje osobama s različitim sposobnostima, čime doprinosi njihovoj rehabilitaciji i integraciji u društvo. Sve te značajke zajedno čine streljaštvo jedinstvenim i izazovnim sportom koji pruža širok raspon mogućnosti za rekreaciju i natjecanje. Sljedeće poglavlje razmatra povezanost sportskog streljaštva i sportsko-rekreacijskog turizma. Sportsko-rekreacijski turizam sve više postaje važan dio turističke ponude, s naglaskom na aktivnosti koje kombiniraju tjelesnu aktivnost i rekreaciju s turističkim doživljajem. Streljaštvo, sa svojom dugom tradicijom i raznovrsnim disciplinama, predstavlja idealnu aktivnost za uključivanje u sportsko-rekreacijski turizam.

3. SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM

3.1. Turizam

U svojim počecima turistička su putovanja bila dostupna samo bogatijim slojevima društva, a danas su dostupna svima. Rastom broja dolazaka turista razvijaju se sve ostale djelatnosti povezane s turizmom, čime turizam postaje značajan gospodarski faktor. Tijekom turističke sezone raste ponuda i potražnja za određenim proizvodima, ali i uslugama. U društvenom i gospodarskom razvoju naše zemlje turizam ima dominantnu ulogu, bilo izravno ili neizravno. Turizam i sve što uz njega dolazi predstavlja izvore prihoda za brojna područja kao što su trgovina, sport, prijevoz, zabava, građevinarstvo i slično, a samim time dolazi i do razvoja tih djelatnosti. Nadalje, turizam pozitivno utječe na rast BDP-a zemlje, zaposlenost, platnu moć, razvoj nerazvijenih područja i životni standard stanovništva turističkih destinacija (Meyer i Meyer, 2015). U suvremenom globaliziranom svijetu turizam je prepoznat kao jedan od najvećih, najbrže rastućih i najdinamičnijih gospodarskih sektora koji privlači vanjske gospodarske aktivnosti. Mnoge zemlje i regije koje su u razvoju uspjele su unaprijediti svoja gospodarstva razvojem turizma. Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji Ujedinjenih naroda (UNWTO) turizam je na globalnoj razini, a posebno u zemljama u razvoju, prepoznat kao značajan alat za poticanje gospodarskog razvoja i smanjenje siromaštva, predstavljajući protutežu tradicionalnim gospodarskim sektorima kao što je industrijalizacija (UNWTO, 2002).

Turizam je neophodan gospodarski sektor koji stvara radna mjesta, kako izravno tako i neizravno, poboljšava kvalitetu života te privlači strani kapital. Nadalje, služi kao alternativni oblik izvoza, poboljšava platnu bilancu zemlje ili regije te općenito povećava gospodarske aktivnosti. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) navodi da je sektor turizma radno intenzivan i omogućuje relativno lak ulazak na tržište, s ograničenim preprekama. Političari su prepoznali razvoj turizma kao rješenje za zapošljavanje velikog broja nezaposlenih mladih i niskokvalificiranih ljudi. Taj sektor ovisi o ljudskim resursima, prirodnim resursima, infrastrukturi i kapitalnim ulaganjima jer se time osigurava isporuka kvalitetnih proizvoda i usluga. Dobro obučena radna snaga osigurava veću konkurentnost sektora i potencijalno povećava učinkovitost na tržištu koje se brzo mijenja (OECD, 2000).

Povezanost turizma i sporta postaje sve izraženija s porastom popularnosti sportskih aktivnosti među turistima. Sportski turizam, kao specifična grana turizma, obuhvaća putovanja motivirana sudjelovanjem u sportskim događanjima, treninzima, natjecanjima ili rekreativnim

aktivnostima. Ta vrsta turizma povezuje tjelesnu aktivnost i rekreaciju s turističkim iskustvom, pružajući posjetiteljima jedinstvenu priliku za bavljenje sportom dok istražuju nove destinacije (Gibson, 1998).

3.2. Suvremeno poimanje sportsko-rekreacijskog turizma

Turizam, kao globalni fenomen, obuhvaća razne specifične oblike poput kulturnog, ekološkog, seoskog, zdravstvenog, elitnog, poslovnog, i mnogih drugih. Jedan od tih specifičnih oblika jest sportsko-rekreacijski turizam. Sportski turizam podrazumijeva privremena putovanja i boravak pojedinaca izvan njihovog uobičajenog mjesta stanovanja s ciljem sudjelovanja u fizičkim aktivnostima, promatranja sportskih događaja ili posjeta sportskim atrakcijama (Čavlek i suradnici, 2011). Taj oblik turizma uključuje aktivno ili pasivno sudjelovanje u sportskim aktivnostima na individualnoj ili organiziranoj osnovi, bilo u komercijalne ili nekomercijalne svrhe, koje zahtijevaju putovanje izvan uobičajenog mjesta boravka (Čavlek i suradnici, 2011).

Sportski turizam spada u poseban oblik turizma koji se temelji na motivaciji za putovanjem. Možemo ga definirati kao turizam u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u određenoj destinaciji (Bartoluci, 2003). Pod natjecateljskim sportskim turizmom podrazumijevaju se sva putovanja radi sudjelovanja u sportskim natjecanjima, od domaćih do međunarodnih (Bartoluci, 2003). Glavni je motiv putovanja sudjelovanje u sportskoj manifestaciji, bilo kao aktivni sudionik (sportaš) ili kao pasivni promatrač (gledatelj). S druge strane, sportsko-rekreacijski turizam obuhvaća aktivnosti turista tijekom putovanja koje nemaju natjecateljski karakter, već služe za zadovoljavanje potreba za kretanjem, igrom, aktivnim odmorom i razonodom (Bartoluci i suradnici, 1987).

Sportski turizam doživio je značajan porast popularnosti krajem 1980-ih godina. Veliki sportski događaji poput Olimpijskih igara i svjetskih prvenstava u nogometu ili ragbiju pružili su mogućnost tvrtkama koje se bave turizmom (turističke agencije i sl.) da organiziraju paket aranžmane koji su uključivali ulaznice za natjecanja, avionske letove i smještaj. Naglasak na sportu te širenje informacija o međunarodnim sportskim događajima doveli su do velikog rasta u tom segmentu turizma. Međunarodna natjecanja i sportski događaji, npr. Olimpijske igre, značajno su pridonijeli širenju sportske kulture i svijesti o raznim sportovima popularnim u različitim dijelovima svijeta. U Sjedinjenim Američkim Državama, primjerice, američki nogomet jedan je od najpopularnijih sportova, a njegova popularnost dodatno je povećana događanjima poput Svjetskog kupa. U brojnim azijskim državama Svjetski kup također je

povećao zanimanje za sportske događaje. Olimpijske igre, kako ljetne tako i zimske, obuhvaćaju veliki broj sportova te tako predstavljaju izvor sve veće atraktivnosti sportskog turizma (Kesar, 2011).

U današnje vrijeme sve više ljudi putuje iz rekreacijskih potreba, koje se često ostvaruju sportskim aktivnostima poput trčanja, jahanja, plivanja, skijanja, sportova na vodi, golfa, tenisa i drugih (Bartoluci, 2003). Rekreacija je sastavni dio modernog sportskog turizma i uključuje razne aktivnosti koje turisti biraju prema svojim željama, potrebama i mogućnostima. Ti se sadržaji prilagođavaju i mijenjaju socijalnim i kulturnim potrebama korisnika, kako u njihovoj svakodnevici tako i u turizmu. Aktivnosti sportske rekreacije su ključne kako bi čovjek zadovoljio svoje potrebe za kretanjem i fizičkom aktivnošću (Bartoluci i Čavlek, 2007).

3.3. Povezivanje turizma i sportsko-rekreacijskog streljaštva

Sportsko-rekreacijsko streljaštvo predstavlja velik potencijal za razvoj turizma, posebno u regijama koje su bogate prirodnim resursima i kulturnom baštinom. Taj oblik turizma može privući raznoliku skupinu turista, uključujući sportske entuzijaste, obitelji te ljubitelje prirode i adrenalinskih aktivnosti. Integracija sportsko-rekreacijskog streljaštva u turističku ponudu može pridonijeti diversifikaciji turističkih proizvoda i produljenju turističke sezone, što je od ključne važnosti za održivi razvoj destinacija. Streljaštvo kao sport ne samo da razvija fizičke i mentalne sposobnosti već pruža i mogućnosti za socijalizaciju i rekreaciju. Streljaštvo se može prilagoditi svim dobnim skupinama i sposobnostima, što ga čini pristupačnim i atraktivnim za široku publiku.

Prema izvješću PACEC-a sportski turizam ima značajan utjecaj na gospodarstvo destinacije, povećavajući potrošnju na smještaj, prehranu, prijevoz i druge usluge (PACEC, 2014). Sportsko-rekreacijsko streljaštvo može privući turiste tijekom cijele godine, što je posebno važno za ruralna područja koja teže širenju turističke ponude. Streljaštvo može biti integrirano u šire turističke programe koji uključuju druge aktivnosti na otvorenom, kulturne ture i gastronomske doživljaje. Primjerice, u Škotskoj turizam povezan sa streljaštvom značajno doprinosi lokalnom gospodarstvu. Godišnje se ostvaruje više od 270 000 turističkih putovanja povezanih s ovim aktivnostima, što rezultira s 910 000 noćenja i ukupnom potrošnjom od 155 milijuna funti (PACEC, 2014). Ti podaci ilustriraju potencijal sportsko-rekreacijskog streljaštva kao atraktivne turističke aktivnosti koja može privući domaće i međunarodne

posjetitelje. Slične inicijative mogu se primijeniti i u drugim regijama, gdje prirodni resursi i kulturna baština mogu obogatiti turističku ponudu.

Edukacija o sportsko-rekreacijskom streljaštvu i promocija tog oblika turizma ključni su za njegov uspjeh. Potrebno je educirati lokalno stanovništvo, turističke radnike i potencijalne posjetitelje o prednostima i mogućnostima koje nudi streljaštvo. Promocija može uključivati marketinške kampanje, organizaciju promotivnih događanja te suradnju s turističkim agencijama i sportskim udrugama (Zi Jun Lin, 2020). Informiranje šire javnosti o sigurnosnim aspektima i pravilima streljaštva također je od velike važnosti za stvaranje pozitivne percepcije ovog sporta.

Zaključno, integracija sportsko-rekreacijskog streljaštva u turističku ponudu može značajno pridonijeti razvoju turizma i gospodarstva destinacije. Taj oblik turizma nudi široke mogućnosti za diversifikaciju turističkih aktivnosti, privlačenje novih turista i produljenje turističke sezone. Primjeri iz prakse, kao što su oni iz Škotske, pokazuju da sportski turizam može imati dugoročne pozitivne učinke na lokalnu zajednicu i gospodarstvo. Razvoj odgovarajuće infrastrukture, edukacija i promocija ključni su za uspjeh tog oblika turizma, koji može obogatiti turističku ponudu i doprinijeti održivom razvoju destinacija.

4. SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE

4.1. Grad Slatina i okolica

Grad Slatina nalazi se u Virovitičko-podravskoj županiji te predstavlja značajnu jedinicu lokalne samouprave koja obuhvaća 15 naselja od kojih su najveća Slatina, Sladojevci, Bakić, Kozice i Gornji Miholjac. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine na području grada živi 11 503 stanovnika (Državni zavod za statistiku, 2022). Grad zauzima površinu od 156 km², a gustoća naseljenosti je 88 stanovnika po km². Slatina je okružena općinama Sopje, Suhopolje i Čađavica na sjeveru, Nova Bukovica na istoku te Mikleuš i Voćin na jugu („Grad Slatina“, 2019). Jedna od najvećih prednosti grada jest njegov geoprometni položaj. Najznačajnije cestovne prometnice unutar grada su državne ceste D-2, D-34 i D-69, uz nekoliko županijskih i lokalnih cesta. Uz cestovni promet važnu prometnu infrastrukturu čini i regionalna glavna željeznička pruga R202, koja povezuje Varaždin, Koprivnicu, Viroviticu, Osijek i Dalj, prolazeći kroz grad Slatinu („Grad Slatina“, 2019).

Slatinska regija predstavlja istočni dio Virovitičko-podravske županije, a zapadni dio Slavonije. Ta regija obuhvaća prostor nekadašnje općine Podravska Slatina, s površinom od 781 km². Prirodno je omeđena rijekom Dravom na sjeveru, obroncima Papuka (953 m) i Krndije (790 m) na jugu, a otvorena je prema bilogorskom i podravskom kraju na zapadu te slavonskoj ravnici na istoku. Takav položaj čini slatinsku regiju prijelaznim prostorom u prirodnom smislu. Jedna je od posebnosti ovog kraja izrazita prirodna zonalnost, koja se reflektira na gospodarsko vrednovanje područja i ulogu Slatine kao središta. Klimatski, slatinska se regija nalazi u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, gotovo na „pola puta“ između dinamičnih zona kruženja hladnih polarnih i toplih tropskih zračnih masa. Takav klimatski položaj pruža specifične uvjete koji utječu na prirodna i gospodarska obilježja regije („Grad Slatina“, 2019).

Prije početka tranzicije Slatina je bila važno industrijsko središte u istočnome dijelu Hrvatske. Najveći broj zaposlenih bio je u sektorima kao što su drvna prerada, proizvodnja namještaja, prerada poljoprivrednih proizvoda te proizvodnja odjeće i obuće. Lokalno stanovništvo često se uz rad u industrijskim pogonima bavilo i poljoprivrednim djelatnostima na obiteljskim gospodarstvima. Tijekom tranzicije velik je broj industrijskih pogona zatvoren čime su se

izgubila brojna radna mjesta, što je rezultiralo značajnim ekonomskim i socijalnim izazovima za grad („Grad Slatina“, 2019).

Prirodna zonalnost regije i njezin specifičan klimatski položaj odrazili su se na gospodarski razvoj i valorizaciju ovog područja. Bogatstvo prirodnih resursa, poput šuma, vode i poljoprivrednog zemljišta, pruža brojne mogućnosti za razvoj različitih gospodarskih aktivnosti. Tradicionalno, područje je poznato po poljoprivredi, šumarstvu i industriji povezanoj s obradom drveta. Razvoj turističkih potencijala, posebno u kontekstu sportsko-rekreacijskog streljaštva, može dodatno obogatiti gospodarsku ponudu regije. Prirodne ljepote, blizina zaštićenih područja poput Papuka te kulturno-povijesna baština pružaju izvrsne uvjete za razvoj turizma. Integracijom sportskih i rekreativnih aktivnosti, poput streljaštva, u turističku ponudu može se privući veći broj posjetitelja i time povećati gospodarski doprinos turizma.

4.2. Turizam grada Slatine i okolice

Područje grada Slatine povijesno nije bilo značajno povezano s turizmom. Grad i okolna područja uglavnom su se razvijala kroz industriju, trgovinu i poljoprivredne djelatnosti. Iako su neke aktivnosti, uglavnom pokrenute od strane udruga civilnog društva i javnih ustanova, imale turističke karakteristike, turizam nije bio dominantna grana gospodarstva niti je imao značajniji utjecaj na ekonomiju grada. Najrazvijeniji oblik turizma u Slatini trenutno je lovni turizam („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Okolica grada bogata je lovištima kojima upravljaju građanske i lovačke udruge, uključujući koncesije za državna lovišta kao i privatna lovišta. Međutim, lovni turizam u cijeloj Hrvatskoj, pa tako i u Slatini, često je nereguliran, što otežava prikupljanje preciznih podataka o njegovoj uspješnosti. Slična je situacija i s ribolovom, u kojem ribolovna društva, organizirana u udruge građana, osim organizacije prigodnih manifestacija, ne doprinose značajno razvoju turizma („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Osnivanjem Turističke zajednice Grada Slatine turizam je institucionaliziran donošenjem godišnjeg plana i programa rada te povezivanjem kalendara manifestacija i događanja u koherentnu cjelinu. Osnivanje turističke zajednice omogućilo je upravljanje turizmom na temelju metodologije destinacijskog menadžmenta, povezujući sadržaje, događanja i manifestacije te promovirajući turizam putem e-marketinga („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019).

4.2.1. Regionalno određenje

Grad Slatina pripada Panonskoj regiji, koja se proteže kroz Hrvatsku, Mađarsku i Srbiju. Razvoj turizma u tom kontekstu zahtijeva sagledavanje konkurencije i prilika koje nude susjedne regije. Usporedba s razvijenijim turističkim destinacijama, poput Baranje u Hrvatskoj i Mađarskoj, može poslužiti kao poticaj za razvoj i uspostavljanje partnerskih odnosa programima prekogranične suradnje. Grad Slatina već ostvaruje značajnu suradnju s mađarskim gradovima poput Szigetvara u okviru projekata za razvoj turizma. Slatina se nalazi na granici regija Slavonije i Podravine, što joj pruža jedinstvene prilike za razvoj projekata koji povezuju tradicijsku i kulturnu baštinu ovih područja. Reljefna raznolikost, s jedne strane slavonsko gorje Papuk i Krndija, a s druge strane podravska nizina omeđena rijekom Dravom, dodatno obogaćuje turistički potencijal grada („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Rijeka Drava, svojim 725 km dugim tokom povezuje alpska područja Italije, Austrije i Slovenije s panonskim područjima Hrvatske i Mađarske. Jedna je od najvećih pritoka Dunava te ključna sastavnica planiranog UNESCO-ovog Prekograničnog rezervata biosfere „Mura – Drava – Dunav“. Taj rezervat bit će najveće europsko zaštićeno riječno područje, pružajući značajne mogućnosti za razvoj ekoturizma i očuvanje prirodne baštine. Papuk, najljepša planina Slavonije, proglašen je parkom prirode zbog iznimne geološke i biološke raznolikosti te kulturno-povijesne baštine. Park obuhvaća 336 km² i proteže se kroz dvije županije. Aktivnosti Parka prirode Papuk usmjerene su na zaštitu, očuvanje i promociju prirodnih i kulturnih vrijednosti, pružajući brojne mogućnosti za ekoturizam i avanturistički turizam („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Šire područje Slatine obuhvaća zaštićena područja kao što su Sekulinačke planine, Arboretum Lisičine te nekoliko park-šuma i starih hrastovih šuma. Novoizgrađena akumulacijska jezera Javorica i Slanac integrirana su u prirodni okoliš, stvarajući nove vrijednosti za rekreaciju i turizam („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019).

4.2.2. Turistička ponuda i potražnja

Prema podatcima Državnog zavoda za statiku na području Virovitičko-podravske županije u 2023. godini ostvareno je ukupno 16 000 dolazaka i 32 032 noćenja turista, a županija je raspolagala ukupno s 949 stalnih i 34 pomoćne postelje. Postelje, dolasci i noćenja turista za grad Slatinu i okolne općine prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. Postelje, dolasci i noćenja turista za grad Slatinu i okolne općine (2023)

	Postelje		**Dolasci**			**Noćenja**		
	Stalne	**Pomoćne**	**Ukupno**	**Domaći**	**Strani**	**Ukupno**	**Domaći**	**Strani**
Grad Slatina	104	4	971	567	404	2.004	1.046	958
Općina Čađavica	47	-	/	/	/	/	/	/
Općina Sopje	77	-	/	/	/	/	/	/
Općina Suhopolje	30	-	/	/	/	/	/	/
Općina Voćin	20	2	/	/	/	/	/	/
Ukupno	**278**	**6**	**971**	**567**	**404**	**2.004**	**1.046**	**958**

/ - podatak zbog povjerljivosti nije objavljen

Turizam u 2023. (8. 7. 2024.). U *DZS*. Dostupno na: https://podaci.dzs.hr/media/pt0dpwn5/si-1731_turizam-u-2023.pdf

Analiza tablice pokazuje da je grad Slatina glavni nositelj turističke ponude u regiji s najvećim brojem smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja turista. Okolne općine posjeduju određene smještajne kapacitete, ali nedostatak podataka o dolascima i noćenjima otežava detaljniju analizu. Ključni prioriteti za budući razvoj turizma uključuju povećanje smještajnih kapaciteta, bolju promociju turističkih potencijala te poboljšanje infrastrukture kako bi se privukao veći broj domaćih i stranih turista.

Kada se razmotre turističke mogućnosti koje pruža slatinsko područje, ponuda je usporediva s onom u ostatku regije, ali s nižim stupnjem organiziranosti. Radi se o specifičnim interesima, s naglaskom na aktivnosti u ruralnim prostorima kao što su biciklizam, pješačenje, jahanje, lov i ribolov. U novije vrijeme tu je i eno-gastro ponuda koja se može naći u ruralnim dijelovima. Potencijal slatinskog područja leži u bogatoj ponudi aktivnosti na otvorenom i tradicijskoj gastronomiji, no potrebno je unaprijediti organizaciju i promociju kako bi se iskoristile sve mogućnosti koje ovaj kraj nudi. Bolja integracija ugostiteljske ponude i suradnja među lokalnim subjektima mogu doprinijeti razvoju turizma i povećanju broja posjetitelja.

4.2.3. Resursna osnova

Turistički resursi slatinskog područja predstavljaju osnovu za kreiranje autentičnih turističkih doživljaja temeljenih na prirodnim, sportsko-rekreativnim, kulturno-povijesnim i događajnim resursima. Područje Slatine obuhvaća dvije kategorije reljefa: nizinska područja uz Dravu i brežuljkaste dijelove na Papuku. Očuvana priroda i bogata cvjetna ispaša na obroncima Papuka omogućuju razvoj proizvodnje meda i seoskog turizma. Slatinski sajam, održan krajem rujna, idealna je prilika za prezentaciju domaćih proizvoda. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Virovitičko-podravske županije upravlja prirodnom baštinom te provodi aktivnosti zaštite i održivog razvoja turizma („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Nadalje, grad Slatina bogat je kulturno-povijesnom baštinom koja do sada nije dovoljno iskorištena. Kulturna baština uključuje sakralne objekte poput crkava i arheološke zone s ostatcima iz prapovijesti, antike i srednjeg vijeka. Kulturna baština Grada uključuje i tradicijske običaje, rukotvorine te enološku ponudu poput proizvodnje pjenušca. Manifestacije poput „Dani Milka Kelemena“ i razni sajmovi pridonose očuvanju i promociji kulturne baštine („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019).

Aktivnosti kao što su brdski biciklizam, planinarenje, trčanje u prirodi, lov i ribolov predstavljaju glavne oblike aktivnog turizma. Izletišta kao što su „Bunarić“, skijalište „Tominac“ i „Popišanac Trail“ nude dodatne mogućnosti za pustolovni turizam. Vodene površine, kao što je akumulacija Javorica i Slanac, također pružaju prilike za razvoj sportskih i rekreativnih sadržaja („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Pored toga, grad Slatina nudi pet lovišta koja pružaju kompletne usluge lovnog turizma, uključujući smještaj lovaca i organizaciju lova. Lovišta su bogata visokom i niskom divljači, a ribolovne vode uz Dravu i umjetna jezera Bajer i Bakić privlače ribolovce. Ribolovne udruge organiziraju natjecanja i događanja koja doprinose turističkoj ponudi („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019).

Enološka i gastronomska ponuda Slatine temelji se na tradicijskim jelima i vinima. Pjenušac proizveden 1864. godine i tradicija dobre vinske proizvodnje čine dio bogate enološke baštine. Manifestacije kao što su „Dani Milka Kelemena“, „Matkanje“ i „Slatinsko ljeto“ promoviraju nematerijalnu kulturnu baštinu i privlače posjetitelje („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019). Zaključno, slatinska regija posjeduje bogate prirodne, kulturne i rekreativne resurse koji pružaju značajan potencijal za razvoj turizma. Unatoč dosadašnjoj neiskorištenosti, postoje jasne mogućnosti za unaprjeđenje i integraciju turističke ponude, što bi moglo rezultirati povećanjem broja posjetitelja i razvojem lokalne ekonomije.

4.3. Sportsko-rekreacijski turizam

Sport u Slatini započinje svoj razvoj oko 1910. godine osnivanjem prve sokolske gimnastičarske organizacije. U razdoblju Kraljevine Jugoslavije, 1920. godine osnovan je Jugoslavenski sokolski savez, a njegova podružnica u Podravskoj Slatini ustanovljena je 1921. godine. Tada su u mjestu djelovale i Podružnica Hrvatskog sokola te Podružnica Jugoslavenskog sokola. Glavni inicijatori i voditelji gimnastičkih vježbi putem sokolskih organizacija u Podravskoj Slatini bili su Miloš Radančević, Đorđe Radinović, Zlatko Lešćan i Ivan Knajz. Prije Drugog svjetskog rata, a kasnije i u poslijeratnim godinama, važan pokretač i nositelj aktivnosti unutar sokolskih organizacija, koje su nakon 1945. godine preimenovane u Društvo za tjelesni odgoj Partizan, bio je Svetozar Ćeralinac. Prva sportska dvorana u Podravskoj Slatini izgrađena je 1930. godine na inicijativu Gimnastičkog društva Sokol („Slatina“, 2024).

Danas na području grada Slatine i njegovih prigradskih naselja djeluje ukupno 25 sportskih udruga koje su udružene u Zajednicu športskih udruga. Zajednica obuhvaća gotovo sve sportske discipline te broji oko 2000 registriranih aktivnih sportaša, uz velik broj rekreativaca koji sudjeluju u aktivnostima ovih udruga. Grad Slatina glavni je organizator aktivnosti vezanih uz sport i rekreaciju jer u samom gradu djeluje čak 21 sportska udruga, dok su preostale 4 u prigradskim naseljima. Među tim udrugama nekoliko ih se posebno ističe dugogodišnjim radom i uspjesima, promovirajući grad na županijskoj, državnoj i međunarodnoj razini („Grad Slatina“, 2024). Tablica 3 prikazuje najvažnije sportske klubove, društava i udruge.

Tablica 3. Izdvojeni sportski klubovi, društva i udruge

Sport/standard	Sport/turizam
Hrvački klub „Slatina“ Slatina Nogometni klub „Slatina“ Rukometni klub „Slatina“ ŽRK „Slatina“ Slatina Nogometni klub „Mladost“ Bakić Streljački klub “Miholjac“ Gornji Miholjac Kuglački klub „Slatina“ Slatina Nogometni klub „Slavonija“ Sladojevci Ženski odbojkaški klub „Slatina“ Šahovski klub „Slatina“ Slatina Stolnoteniski klub „Slatina“ Nogometni klub „Kozice“ Kozice Rukometna škola djevojčica „Slatina“ Ženski kuglački klub “Slatina“ Slatina	Športsko ribolovna udruga “Klen” Planinarsko društvo “Točak” Športsko ribolovna udruga “Smuđ” Atletski klub „Slatina“ Taekwondo klub „Slatina“ Slatina MNK „Slatina“ Slatina

Turistička zajednica Grada Slatine (2019). *Plan razvoja turizma Grada Slatine 2020. – 2027. godine*. Dostupno na: https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf

Što se tiče sportskog turizma koji trenutno karakterizira slatinsko područje, posebno se izdvajaju brdski biciklizam, planinarenje, trčanje u prirodi, kao i lov i ribolov. Jahanje je prisutno u manjoj mjeri, dok su vodene površine, jezera i rijeke, nedovoljno iskorištene za aktivnosti na vodi. Te aktivnosti nisu uključene u turističke paket-aranžmane ili jednodnevne izlete, nego su uglavnom dio sportsko-rekreativne ponude lokalnih udruga. Navedene aktivnosti provode se u suradnji s lokalnom upravom i turističkom zajednicom („Turistička zajednica Grada Slatine“, 2019).

Grad Slatina i okolica, sa svojim prirodnim resursima i kulturnim znamenitostima, pružaju savršene uvjete za razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti poput streljaštva. Streljaštvo može biti atraktivna ponuda za turiste različitih profila, od obitelji s djecom do profesionalnih sportaša i entuzijasta. Integracijom streljaštva u turističku ponudu grad Slatina može privući veći broj posjetitelja, što bi dodatno doprinijelo lokalnom razvoju i ekonomiji. Osim što doprinosi fizičkom zdravlju i mentalnoj dobrobiti sudionika, sportsko-rekreacijski turizam ima potencijal stvoriti nove poslovne prilike, potaknuti razvoj infrastrukture i poboljšati ukupnu turističku ponudu. Streljaštvo, sport koji je pristupačan širokom spektru ljudi, može igrati ključnu ulogu u ovoj strategiji. U sljedećem poglavlju analizirat će se specifični potencijali za razvoj sportsko-rekreacijskog turizma u gradu Slatini i okolici, s posebnim naglaskom na uključivanje streljaštva kao ključne aktivnosti. Razmotrit će se mogućnosti promocije, organizacije događaja i edukativnih programa koji bi mogli privući turiste i lokalno stanovništvo te stvoriti dugoročne koristi za zajednicu.

5. SPORTSKO-REKREACIJSKO STRELJAŠTVO NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE

5.1. Povijest streljaštva u gradu Slatini i okolici

Streljački savez općine Podravska Slatina osnovan je 1963. godine, no njegovo djelovanje bilo je u početnim godinama ograničeno nedostatkom odgovarajuće infrastrukture. Ključan iskorak dogodio se 22. prosinca 1968. godine, kada je u podrumu kinodvorane otvorena prva zračna poluautomatska streljana s ukupno šest staza. Iste godine savez je proširio svoju djelatnost osnivanjem streljačkih družina u samoj Slatini i okolnim mjestima (Kraljik, 1999). Ukupno šesnaest družina okupilo je više od 700 strijelaca, čime je streljaštvo postalo značajna sportska aktivnost u regiji. Među klubovima koji su djelovali pod okriljem saveza bili su Borac (Slatina), Miholjac, 13. Maj (policija), OSNO (Općinski sekretarijat narodne obrane), Graditelj, Gaj, Sekulinci, Voćin, Croatia, Predrijevo, Zvonimirovac, Sopje, Jugobanka, te kasnije Centar. Ova raznolika mreža klubova svjedoči o snažnom interesu i širokoj uključenosti zajednice u razvoj streljaštva (Kraljik, 1999).

Slika 3. Zgrada u kojoj je osnovan prvi streljački klub u Slatini „Borac“

Najaktivnija i najuspješnija družina bila je Streljačko društvo Četvrtog i Petog rajona, koje je 1970. godine preimenovano u Streljačko društvo „Borac“, a 1974. godine u Streljačko društvo „Centar“ (Slike 4 i 5).

Slika 4. i Slika 5. Zgrada streljačkog kluba u Slatini „Centar“

Među omladincima Zvonko Katalin i Ivica Špoljarić postizali su velike uspjehe kvalificirajući se na savezno prvenstvo bivše države nakon izvrsnih rezultata na prvenstvu Hrvatske u Zagrebu. U kategoriji seniora Stjepan Krehulec bio je najuspješniji osvajajući prva mjesta na općinskim prvenstvima i postižući značajne rezultate na regionalnim natjecanjima. Za svoj doprinos razvoju streljačkog sporta u Slatini Krehulec je 1974. godine dobio priznanje od Hrvatskog streljačkog saveza (Kraljik, 1999).

Od 1987. godine Streljačko društvo „Centar“ natjecalo se u slavonsko-baranjskoj ligi sve do 1990. godine. Ivica Špoljarić, član Streljačkog društva „Elektre“ iz Osijeka, jedini je strijelac iz Slatine koji je stekao zvanje majstora strijelca. Sudjelovao je na prvenstvu bivše države u Sarajevu 1987. godine, gdje je postigao zavidne rezultate. Streljački savez općine Podravska Slatina imao je instruktore koji su radili s početnicima. Godine 1987. Slatina je dobila prvu automatsku zračnu streljanu s osam staza, smještenu u bivšoj prostoriji škole učenika u privredi. Međutim, rad saveza i društava prestao je nakon Domovinskog rata (Kraljik, 1999).

5.2. Sportsko-rekreacijsko streljaštvo danas

Zbog nedostatka literature, sljedeći podatci su se direktno prikupili od predsjednika streljačkog kluba „Miholjac“, Josipa Kovačića koji je rekao kako je nakon 1990. godine većina streljačkih klubova prestala s radom, osim Streljačkog kluba „Miholjac“ (Slike 6 i 7) iz Gornjeg Miholjca. Taj klub, prvotno osnovan pod nazivom „Strijelac“ 13. svibnja 1976. godine, s predsjednikom Josipom Kovačićem na čelu, preimenovan je 1982. godine u Streljački klub „Pavle Vukomanović – Stipe“. Godine 1999. klub je dobio današnji naziv, Streljački klub „Miholjac“, a Josip Kovačić i dalje je predsjednik kluba, neumorno vodeći klub do danas.

Slika 6.; Slika 7. Prostorije streljačkog kluba „Miholjac“

Tijekom svoje povijesti Streljački klub „Miholjac“ postigao je značajne rezultate na općinskim, županijskim i državnim natjecanjima, a trenutno okuplja više od trideset strijelaca različitih dobnih kategorija iz Slatine i okolice. Među njima su i rekreativci koji povremeno sudjeluju u gađanju, kao i jedna osoba s invaliditetom koja redovito koristi prilagođena pomagala za gađanje. Klub raspolaže automatskom streljanom s četiri streljačka mjesta, gdje se prakticiraju discipline zračne puške, malokalibarske puške i malokalibarskog pištolja „Drulov“. Predsjednik kluba Josip Kovačić planira otvoriti još jednu streljanu u Gornjem Miholjcu koja bi se proširila na discipline velikog kalibra trap i *skeet*. Također, u planu je otvaranje streljane u Slatini za zračno i malokalibarsko oružje kako bi se taj sport približio zainteresiranim učenicima lokalnih škola, koji su u anketama pokazali velik interes za bavljenje streljaštvom.

6. MOGUĆNOSTI RAZVOJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG STRELJAŠTVA U SVRHU UNAPRJEĐENJA TURIZMA NA PODRUČJU GRADA SLATINE I OKOLICE

Razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva predstavlja značajan potencijal za unaprjeđenje turizma u gradu Slatini i okolici. Integracija streljaštva s turističkim aktivnostima može privući nove posjetitelje, povećati turističku ponudu i doprinijeti ekonomskom razvoju regije. Ovo poglavlje analizira trenutne resurse, potencijalne lokacije, potrebnu infrastrukturu te strategije za razvoj i promociju sportsko-rekreacijskog streljaštva kao turističkog proizvoda.

6.1. Resursi i infrastruktura

Područje Slatine i okolice pruža nekoliko izvanrednih lokaliteta savršenih za razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva. Ove lokacije, zbog svoje prirodne ljepote i geografske raznolikosti, mogu značajno doprinijeti turističkoj ponudi grada:

- Šume Papuka, koje se prostiru na jugozapadnom dijelu Slatine, predstavljaju savršeno mjesto za streljaštvo s velikim kalibrom. Njihova izoliranost osigurava visoku razinu sigurnosti, a gusta šumska vegetacija pruža prirodnu barijeru za zvuk i vizualne efekte pucanja. Te šume također nude mogućnosti za dodatne aktivnosti poput planinarenja i promatranja divljih životinja, što može privući širu publiku zainteresiranu za *outdoor* aktivnosti.
- Jezera Javorica i Slanac, smještena u blizini Slatine, pružaju idealne uvjete za streljaštvo s manjim kalibrom zbog svoje mirne lokacije, udaljenosti od urbanih područja i prirodnog okruženja koje smanjuje ometajuće zvukove. Ovakve karakteristike omogućuju sigurnu organizaciju streljačkih aktivnosti i osiguravaju optimalne uvjete za precizno gađanje, što ih čini posebno pogodnima za ovu vrstu sporta. Te lokacije omogućuju povezivanje streljačkih aktivnosti s rekreativnim ribolovom, piknik prostorima i pješačkim stazama. Jezero Javorica, sa svojom površinom od 14 hektara te jezero Slanac, sa svojih 80 hektara, pružaju dovoljno prostora za organizaciju različitih aktivnosti, što ih čini atraktivnim odredištima za obitelji i rekreativce.

- Ruralna područja uz rijeku Dravu nude jedinstvene mogućnosti za integraciju streljaštva s lovnim turizmom. Ta područja, bogata prirodnim ljepotama i raznolikim ekosustavima, mogu poslužiti kao lokacije za streljačke poligone koji se mogu koristiti tijekom cijele godine. Integracija s lovnim turizmom omogućuje dodatne aktivnosti poput promatranja ptica, ribolova i istraživanja prirode, što dodatno povećava atraktivnost ovih lokacija za turiste.

Nadalje, kako je vidljivo iz ranijeg teksta i analize aktualnog stanja, na području Slatine već postoje streljane koje omogućuju osnovne streljačke aktivnosti. Međutim, za adekvatno zadovoljavanje potreba turističkih posjetitelja potrebna su dodatna ulaganja i unaprjeđenje postojeće infrastrukture. Streljački klub „Miholjac“ iz Gornjeg Miholjca jedan je od aktivnijih streljačkih klubova u ovom području. Klub raspolaže modernom automatskom streljanom s četiri streljačka mjesta, namijenjenom za treninge i natjecanja u disciplinama zračne puške, malokalibarske puške te malokalibarskog pištolja „Drulov“. Iako je streljana dobro opremljena za lokalne potrebe, njezini kapaciteti moraju se proširiti kako bi mogli prihvatiti veći broj turista i organizirati veće natjecateljske događaje. Postojeće streljane i infrastruktura zahtijevaju nekoliko ključnih poboljšanja:

- proširenje kapaciteta – povećanje broja streljačkih mjesta i kapaciteta za smještaj većeg broja sudionika i gledatelja
- modernizacija opreme – uvođenje naprednih sustava za praćenje rezultata, automatskih meta i sigurnosnih sustava
- izgradnja dodatnih sadržaja – izgradnja pratećih objekata poput ugostiteljskih objekata, prostora za odmor, vježbališta i edukativnih centara.

Važno je napomenuti i da lokalne udruge, kao i turistička zajednica, igraju ključnu ulogu u promoviranju i organiziranju streljačkih aktivnosti. Suradnja između streljačkih klubova, lokalne uprave i turističkih organizacija može rezultirati kreiranjem sveobuhvatnih turističkih ponuda koje uključuju sportsko-rekreacijske aktivnosti, smještajne kapacitete i dodatne usluge koje će zadovoljiti različite potrebe turista.

6.2. Potencijalni razvojni projekti

Za učinkovito razvijanje sportsko-rekreacijskog streljaštva na području Slatine i okolice ključno je ulaganje u modernizaciju i proširenje postojeće infrastrukture te izgradnju novih objekata. Modernizacija postojećih streljana podrazumijeva nekoliko ključnih aktivnosti:

- ugradnja automatskih meta – instalacija automatskih meta omogućit će preciznije i efikasnije praćenje rezultata te povećati sigurnost i brzinu natjecanja
- proširenje kapaciteta – proširenje broja streljačkih mjesta omogućit će prihvat većeg broja natjecatelja i rekreativaca, čime će se povećati atraktivnost lokacije
- poboljšanje sigurnosnih mjera – unaprjeđenje sigurnosnih sustava uključuje postavljanje dodatnih zaštitnih barijera, sigurnosnih kamera i sustava za kontrolu pristupa, čime će se osigurati maksimalna sigurnost svih sudionika.

Nadalje, izgradnja novih streljana posebno za discipline velikog kalibra trap i *skeet* ključna je za diversifikaciju sportsko-rekreacijskog streljaštva:

- velikokalibarske streljane – lokacije u izoliranim područjima poput šuma Papuka savršene su za streljane s velikim kalibrom zbog sigurnosnih uvjeta i prirodnih barijera
- trap i *skeet* streljane –trebaju biti smještene u blizini urbanih područja kako bi bile lako dostupne, ali i dovoljno udaljene kako bi se osigurala sigurnost i mir za ostale aktivnosti.

Prateći objekti koji su neophodni za pružanje sveobuhvatne turističke usluge:

- ugostiteljski objekti – restorani i kafići u blizini streljana omogućit će posjetiteljima osvježenje i odmor, što će povećati njihovo zadovoljstvo
- vježbališta – prostor za tjelesnu pripremu i zagrijavanje strijelaca nužan je za kvalitetnu pripremu i sigurnost tijekom natjecanja
- smještajni kapacitet – sobe, apartmani, hosteli i kampovi omogućit će posjetiteljima višednevni boravak, što će dodatno povećati prihode od turizma.

Važno je napomenuti da su kvalitetno osmišljeni programi i aktivnosti ključni za privlačenje posjetitelja i održavanje njihove zainteresiranosti. To obuhvaća organizaciju natjecanja, edukativne programe i tematske izlete. Organizacija različitih razina natjecanja može značajno doprinijeti popularizaciji streljaštva:

- lokalna natjecanja – redovita lokalna natjecanja potaknut će sudjelovanje lokalnog stanovništva i omogućiti im pokazivanje vještina

- regionalna i nacionalna natjecanja – privući će natjecatelje iz šire regije, povećati posjećenost i promovirati Slatinu kao značajnu destinaciju za streljaštvo.

Edukacija je ključna za razvoj streljaštva, posebno među mladima i osobama s invaliditetom, stoga je potrebno organizirati i pokrenuti:

- škole streljaštva – programi obuke za mlade i odrasle pomoći će u stvaranju novih generacija strijelaca te promicanju sporta među mlađom populacijom
- programe za osobe s invaliditetom – prilagođeni programi omogućit će osobama s invaliditetom sudjelovanje u streljaštvu, čime se promiče inkluzivnost i jednakost u sportu.

Atraktivnost regije može se dodatno povećati integracijom streljaštva s drugim aktivnostima kao što su:

- planinarenje i biciklizam – povezivanje streljačkih aktivnosti s planinarenjem i biciklizmom omogućit će posjetiteljima aktivan odmor i uživanje u prirodi
- ribolov – lokacije poput jezera Javorica i Slanac mogu se koristiti za ribolov u kombinaciji sa streljaštvom, što će privući širu publiku.

Zaključno, ulaganjima u infrastrukturu, modernizacijom postojećih streljana i izgradnjom novih objekata te osmišljavanjem raznovrsnih programa i aktivnosti Slatina može postati privlačna destinacija za ljubitelje streljaštva.

6.3. Mogućnosti financiranja i partnerstva

Kada se govori o financiranju, korištenje strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije može značajno doprinijeti razvoju sportsko-rekreacijskog streljaštva u Slatini. Ti fondovi mogu se koristiti za modernizaciju postojeće infrastrukture, izgradnju novih streljana i pratećih objekata te za promociju destinacije na europskoj razini. Specifični programi poput Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Kohezijskog fonda (CF) nude financijsku podršku za projekte koji doprinose regionalnom razvoju i ekonomskoj koheziji. Lokalna i regionalna sredstva također imaju ključnu ulogu u financiranju razvojnih projekata. Sredstva iz proračuna Virovitičko-podravske županije i Grada Slatine mogu se usmjeriti na unaprjeđenje turističke i sportske infrastrukture. Također, mogu se osigurati sredstva za organizaciju događanja i natjecanja koja će privući posjetitelje i promovirati streljaštvo kao atraktivan oblik rekreacije i

turizma. Partnerstva s privatnim sektorom mogu pružiti dodatna sredstva za razvoj streljana i pratećih sadržaja. Investitori mogu biti uključeni u izgradnju i upravljanje streljanama, ugostiteljskim objektima, smještajnim kapacitetima i drugim pratećim sadržajima. Ta partnerstva mogu osigurati održivost projekata i potaknuti gospodarski razvoj stvaranjem novih radnih mjesta i privlačenjem turista.

Prilikom razmatranja financijskog plana u obzir treba uzeti i različite suradnje. Suradnja s lovačkim društvima, sportskim klubovima i turističkim zajednicama ključna je za uspješan razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva. Lovačka društva mogu pružiti stručnost i resurse za organizaciju lovačkih događanja i natjecanja, dok sportski klubovi mogu pomoći u promociji streljaštva i privlačenju novih članova. Turističke zajednice mogu igrati važnu ulogu u promociji destinacije i koordinaciji turističkih aktivnosti. Nadalje, programi suradnje sa školama i fakultetima mogu doprinijeti promociji streljaštva među mladima. Organizacija edukativnih radionica, škola streljaštva i natjecanja za učenike može povećati zanimanje za streljaštvo i potaknuti aktivno sudjelovanje mladih. Suradnja s obrazovnim institucijama također može uključivati razvoj kurikuluma koji promiče tjelesnu aktivnost i sportski duh, čime se doprinosi zdravlju i dobrobiti mladih generacija.

Razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva u Slatini i okolici zahtijeva koordinirane napore na području financiranja i suradnje s lokalnom zajednicom. Korištenje EU fondova, javnih sredstava i privatnih investicija može osigurati potrebna financijska sredstva za unaprjeđenje infrastrukture i promociju destinacije. Istovremeno, suradnja s lokalnim udrugama i obrazovnim institucijama može osigurati održivost projekata te potaknuti sudjelovanje lokalnog stanovništva. Objedinjeni napori svih bitnih čimbenika mogu preobraziti Slatinu u atraktivnu destinaciju za sportsko-rekreacijski turizam, doprinoseći gospodarskom razvoju i poboljšanju kvalitete života u regiji.

6.4. Nužnost marketinga i promocije

Uspješan razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva kao turističke ponude u Slatini i okolici zahtijeva pažljivo osmišljene marketinške i promotivne strategije. Identifikacija ciljanih skupina i prilagođavanje ponude njihovim potrebama ključno je za privlačenje posjetitelja. Kao ciljane skupine svakako se prepoznaju aktivni rekreativci, odnosno osobe koje su već angažirane u sportskim aktivnostima i traže nove izazove. Ta grupa turista sklona je putovati radi sporta i sudjelovati u raznim natjecanjima, treninzima i rekreativnim događanjima. Za njih je važno osigurati kvalitetnu infrastrukturu, raznolike streljačke discipline te mogućnosti za usavršavanje svojih vještina kroz specijalizirane programe i kampove. Nadalje, ciljana skupina su i pasivni rekreativci, odnosno turisti koji uživaju u promatranju sportskih aktivnosti. Oni možda nisu aktivni sudionici, ali su zainteresirani za sportske događaje, natjecanja i demonstracije. Ta ciljna skupina može biti privučena organizacijom velikih događanja i natjecanja u streljaštvu koja nude priliku za promatranje vrhunskih sportskih izvedbi. Također, ne treba zanemariti obitelji s djecom. Ta skupina predstavlja značajan dio turističkog tržišta. Za njih je važno osigurati sadržaje koji su prilagođeni cijeloj obitelji, uključujući edukativne programe za djecu, rekreativne aktivnosti i sportske igre. Posebni programi koji omogućuju djeci da sudjeluju u streljačkim aktivnostima na siguran i zabavan način mogu povećati privlačnost destinacije za obitelji.

Što se promocijskih strategija tiče, na prvo mjesto treba staviti digitalni marketing. Digitalni marketing ključan je alat za promociju sportsko-rekreacijskog streljaštva u Slatini i okolici. Korištenjem društvenih mreža, mrežnih stranica i digitalnih kampanja može se učinkovito doseći široka publika. Redovito ažuriranje sadržaja, objavljivanje fotografija i videozapisa s događanja te interakcija s potencijalnim turistima putem društvenih mreža pomaže u stvaranju svijesti o ponudi i privlačenju posjetitelja. Nadalje, važna je kvalitetna suradnja s turističkim agencijama, kao i promocija na sajmovima turizma i sporta.

Može se zaključiti da će korištenje digitalnog marketinga, suradnja s turističkim agencijama te aktivno sudjelovanje na sajmovima turizma i sporta osigurati učinkovitu promociju i povećati turistički promet, što će doprinijeti razvoju lokalne zajednice i gospodarskom napretku regije.

7. ZAKLJUČAK

Razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva na području grada Slatine i okolice predstavlja značajnu priliku za unaprjeđenje turističke ponude i gospodarski rast regije. Sportsko-rekreacijsko streljaštvo, sa svojom dugom tradicijom i raznovrsnim disciplinama, može privući turiste različitih profila, od obitelji s djecom do profesionalnih sportaša i entuzijasta. Integracijom streljaštva u turističku ponudu grad Slatina može iskoristiti svoje prirodne i kulturne resurse kako bi stvorio jedinstvene i atraktivne turističke proizvode. Područje Slatine i okolice nudi razne lokalitete pogodne za razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva, posebno u prirodnim okruženjima poput šuma, jezera i brdskih predjela. Šume Papuka, jezera Javorica i Slanac te ruralna područja uz rijeku Dravu predstavljaju savršene lokacije za streljačke aktivnosti. Na području Slatine već djeluju streljački klubovi poput Streljačkog kluba „Miholjac“, no potrebno je dodatno unaprijediti postojeće streljane kako bi se zadovoljile sve potrebe turističkih posjetitelja.

Ulaganje u infrastrukturu ključno je za razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva. Modernizacija postojećih streljana, izgradnja novih objekata te osiguranje pratećih sadržaja poput ugostiteljskih objekata, vježbališta i smještajnih kapaciteta povećat će atraktivnost destinacije. Organizacija natjecanja, edukativnih programa i tematskih izleta dodatno će privući posjetitelje te održavati njihovu zainteresiranost. Za uspješan razvoj sportsko-rekreacijskog streljaštva potrebno je osigurati i različite izvore financiranja, uključujući EU fondove, javna sredstva i privatne investitore. Suradnja s lokalnom zajednicom, lovačkim društvima, sportskim klubovima i obrazovnim institucijama ključna je za održivost projekata i poticanje sudjelovanja lokalnog stanovništva. U konačnici, pažljivo osmišljene marketinške i promotivne strategije neophodne su za privlačenje posjetitelja. Identifikacija ciljanih skupina, korištenje digitalnog marketinga, suradnja s turističkim agencijama i sudjelovanje na sajmovima turizma i sporta osigurat će učinkovitu promociju i povećati turistički promet.

Sportsko-rekreacijsko streljaštvo može značajno doprinijeti razvoju turizma i gospodarskom napretku grada Slatine i okolice. Integracijom ovog sporta u turističku ponudu, unaprjeđenjem infrastrukture, osiguravanjem financiranja i strateškom promocijom, Slatina može postati prepoznatljiva destinacija za ljubitelje streljaštva i sportsko-rekreacijskih aktivnosti. Taj pristup ne samo da će povećati broj posjetitelja, već će također stvoriti nove poslovne prilike, potaknuti razvoj infrastrukture i poboljšati kvalitetu života lokalnog stanovništva.

LITERATURA

Andrijašević, M. (2010). *Kineziološka rekreacija*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Bartoluci, M. (2003). *Ekonomika i menadžment sporta*. Zagreb: Informator, Kineziološki fakultet.

Bartoluci, M., Čavlek, N. (2007). *Turizam i sport: razvojni aspekti*. Zagreb: Školska knjiga.

Bartoluci, M., Alfier, D., Tepšić, R., Relac, M. (1987). *Turizam i sportska rekreacija: organizacija i ekonomika sportsko-rekreacijskih sadržaja u turizmu*. Zagreb: Informator.

Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. (2011). *Turizam: Ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Zagreb: Školska knjiga.

Državni zavod za statistiku (DZS). (2022). *Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021*. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270

Državni zavod za statistiku, H. J. (1998). Active sport tourism: Who participates?. *Leisure Studies, 17*(2), 155-170.

Gibson, H. (1998). Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Management Review, 1*(1), 45-76.

Grad Slatina. (2019). Plan održivog razvoja Grada Slatine za razdoblje od 2020. do 2027. godine u kontekstu Smart City razvojnog koncepta. Dostupno na: https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/10/Nacrt-Plana-odr%C5%BEivog-razvoja-Grada-Slatine-2020.-do-2027..pdf

Grad Slatina. (2024). Sportski klubovi. Dostupno na: https://www.slatina.hr/portal/sportski-klubovi/

Hrvatski streljački savez. (2022). Pravila natjecanja za sve streljačke discipline. Dostupno na: https://hss-csf.hr/dokumenti/dokumentacija/HSS%20-%20Pravila%20natjecanja%20HSS%202022.pdf

International Shooting Sport Federation (ISSF). (2021). About ISSF. Retrieved from ISSF Official Website.

International Shooting Sport Federation (ISSF). (2021). Shooting sports. Retrieved from https://www.issf-sports.org

Jajčević, Z. (2010). *Povijest športa i tjelovježbe*. Zagreb: Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Kraljik, D. (1999). Prvi počeci sporta u Slatini. U I. Mažuran i Ž. Tomčić (ur.), *Slatina: 1297.-1997. zbornik radova u prigodi 700-te obljetnice prvog spominjanja imena grada Slatine* (str.125-137). Slatina: Poglavarstvo grada; Zagreb: Institut za arheologiju.

Meyer, D. F., Meyer, N. (2015). The role and impact of tourism on local economic development: A comparative study. *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance, 21*(1:1), 197-212.

Milanović, D. (2010). *Teorija i metodika treninga*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Murray, N. P. (2016). *The psychology of shooting: A comprehensive guide to mental training for sport shooters*. Sport Psychology Press.

OECD. (2000). *Measuring the Role of Tourism in OECD Economies*. Paris: OECD.

PACEC. (2014). *Volume and Value of Country Sports Tourism in Scotland*. Cambridge: Public and Corporate Economic Consultants.

Petković, L. (2024). *Znate li sve discipline u streljaštvu? Nabrojali smo 8 ključnih*. Dostupno na: https://hrsport.hr/znate-li-sve-discipline-u-streljastvu-nabrojali-smo-8-kljucnih/

Relac, M., Bartoluci, M. (1987). *Turizam i sportska rekreacija: organizacija i ekonomika sportsko-rekreacijskih sadržaja u turizmu*. Zagreb: Informator.

Sertić, H., Lazić, V. (2014). *Psihologija sporta*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Shooting sports. (3. 7. 2024.). U *Wikipedia*. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Shooting_sports

Slatina. (2024). U *Wikipedia*. Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Slatina#%C5%A0port

Turistička zajednica Grada Slatine. (2019). Plan razvoja turizma Grada Slatine 2020. – 2027. godine. Dostupno na: https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf

Turizam u 2023. (8. 7. 2024.). U *DZS*. Dostupno na: https://podaci.dzs.hr/media/pt0dpwn5/si-1731_turizam-u-2023.pdf

UNWTO. (2002). *Tourism and Poverty Alleviation*. Madrid: WTO.

Vatreno oružje i sigurnosna pravila. (2024). U *Forum preživljavanja*. Dostupno na: https://survival.aforumfree.com/t2750-vatreno-oruje-i-sigurnosna-pravila

Weinberg, R. S., Gould, D. (2019). *Foundations of Sport and Exercise Psychology* (7th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.

Zakon o nabavi i posjedovanju oružja. (2018). Narodne novine. Retrieved from Narodne novine, NN 94/18, 42/20, 114/22. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_10_94_1816.html

Zi Jun Lin. (2020). The current situation and development of sport tourism in Zengcheng District. Bachelor's Thesis, Degree Programme in Sports Coaching and Management.

POPIS TABLICA

Tablica 1. Najraširenije streljačke discipline s oznakama prisustva na olimpijskim igrama.. 11

Tablica 2. Postelje, dolasci i noćenja turista za grad Slatinu i okolne općine (2023) 28

Tablica 3. Izdvojeni sportski klubovi, društva i udruge 30

POPIS SLIKA

Slika 1. Primjer strijelca osobe s invaliditetom koji gađa uz pomoć posebnog stalka 16

Slika 2. Primjer strijelca osobe s invaliditetom koji gađa uz pomoć posebne stolice i asistenta 17

Slika 3. Zgrada u kojoj je osnovan prvi streljački klub u Slatini „Borac“ 32

Slika 4. i Slika 5. Zgrada streljačkog kluba u Slatini „Centar“ 33

Slika 6.; Slika 7. Prostorije streljačkog kluba „Miholjac“ 34